

IDENTITET

Radikal individualisme og selvrealisering

RADIKAL INDIVIDUALISME OG
SELVREALISERING

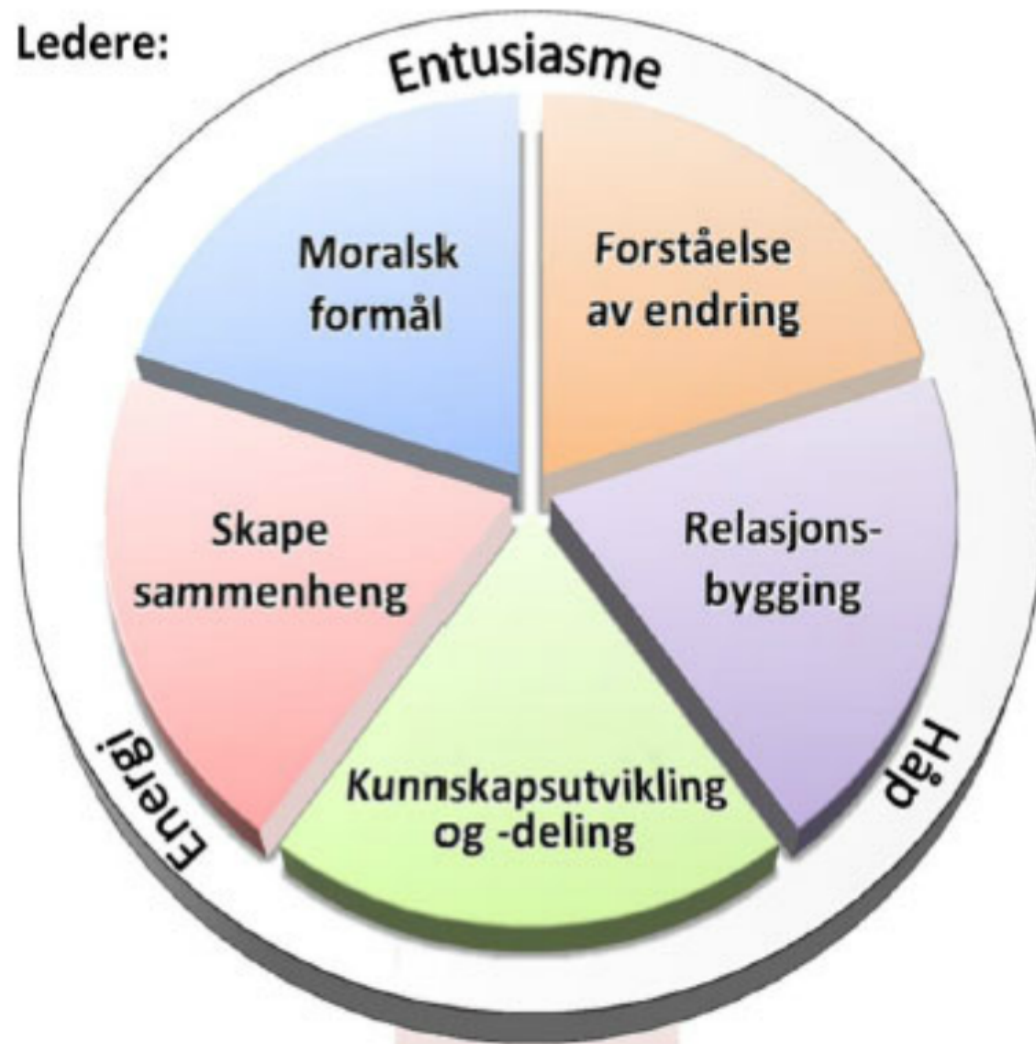
MATTIAS ØHRA

RADIKAL INDIVIDUALISME OG SELVREALISERING

MATTIAS ØHRA

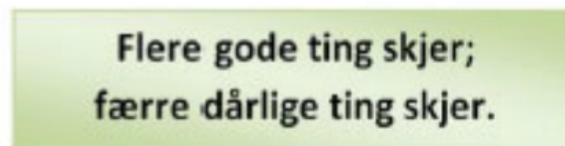
Ledere:

Medlemmer:

Resultat:

Ungdommen blir snillere (NOVA 2012)

Ungdommen drikker mindre alkohol, røyker mindre hasj og har mindre utagerende atferd enn for både 8 og 16 år siden. Sosial bakgrunn har fremdeles stor betydning for de unges skoleprestasjoner og kostholdsvaner

Det er viktig å holde øye med utviklingen i de unges psykiske helse. Ting kan tyde på at generasjonskløften mellom foreldre og barn blitt borte, slik at dagens unge lever et liv som ligner mye mer på foreldrenes liv enn hva tidligere generasjoner opplevde

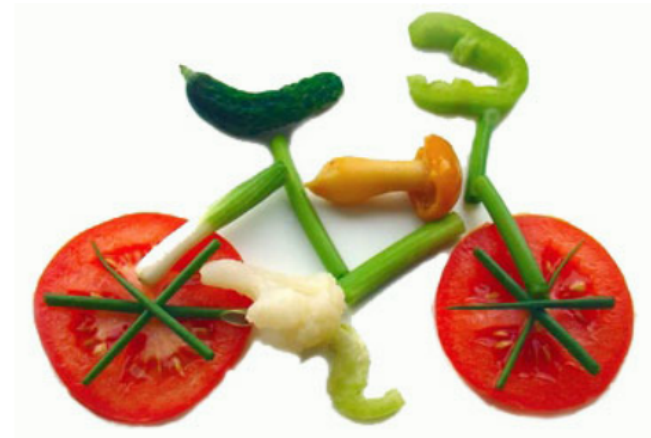
Nova 2012:

Mens de unge på 60-tallet fikk sin frihet gjennom arbeid, får dagens unge sin frihet gjennom utdanning.

Det individuelle frihetsidealet har fått en fremtredende rolle i kunnskapssamfunnet. Skolen må mestres, kroppen må trenes og helsa må være god.

Ungdom i dag må forvalte ungdomstiden som en verdifull kapital for fremtiden.

Dersom en kommer på etterskudd, må en betale for det senere. Dette oppnås kun ved individuell streben og løses ikke kollektivt av fellesskapet.

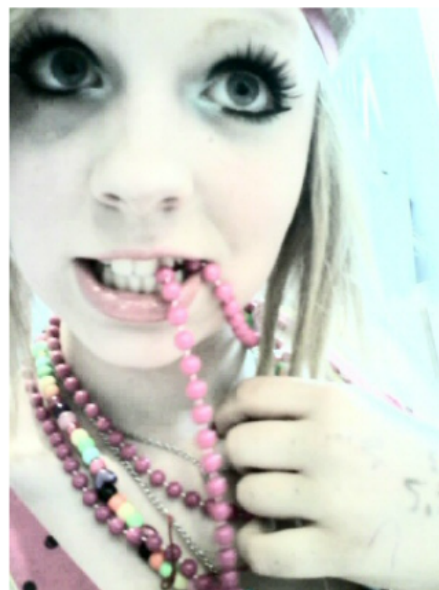

Hva har skjedd på 100 år?

Førstereisgutt,
15 år gammel.
CA 1910

versus

Kari Nordmann Ca 2010 ?

Det senmoderne

Sosialisering

i det senmoderne

Teknokratiseringen fører til at arbeidet ikke lenger gir deg samme identitet som før, skifte av jobb for eksempel. Arbeidslivet gir ikke nok selvverd/selvbekreftelse – dette må hentes på nye måter og andre steder. Individet har derfor et følelsesmessig kompensasjonsbehov som må bearbeides. Dette kan løses på ulike måter (Rolnes 07, Giddens: 1991,2003,2006. Sennet 1994, Madsen 2010,2011. Dufour 2008. Tranøy 2006. Bauman 2006. Ziehe 2011)

Avtradisjonaliseringen opphører ikke, men er nå ikke lenger kjernen i de unges identitetsprosjekt

Generasjonsforskjeller kjennetegnes derfor ikke lenger av ulike holdninger til tradisjonsbevaring, respektive tradisjonsoverskridelse. Dagens unge er: stort sett oppdratt av en foreldregenerasjon som selv allerede har vært med på å gjennomføre en avtradisjonalisering og oppfatter det som en personlig suksess. Antakelig har styrken i unge menneskers binding til sine foreldre - i de minste etter utholdt pubertetstid - aldri vært sterkere enn i dag.

Den avtradisjonaliserte foreldregenerasjonen aksepterer barnas sterke orientering mot sin egen verden.

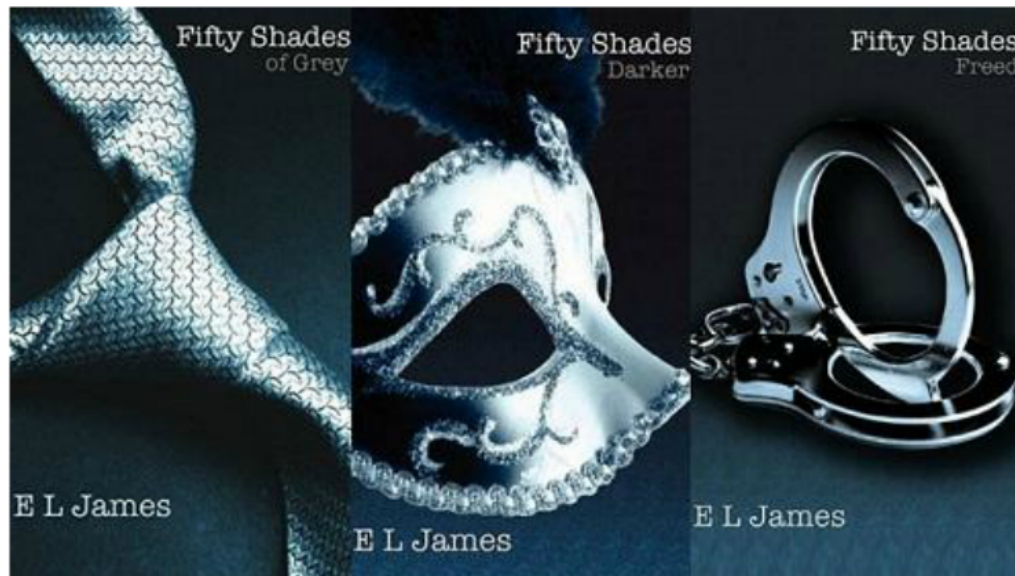
Den avtradisjonaliserte foreldregenerasjonen er innstilt på å holde de uunngåelige diskusjonene om reglene for familiens samliv mest mulig fri for generelle moraliseringer. Familiens område blir en forhandlingshusholdning.

Det senmoderne samfunn 1970- 2013

FRA

Sosial samfunnskontroll og nøysomhet til estetisk begjær.

Radikal individualisering (Bauman. Beck. Giddens). Fragmentert og preget av umiddelbar behovstilfredstillelse. Stabil identitet vanskeliggjøres. Individet må i større grad foreta valg uten sosial støtte. Økt frihet gir mange flere valg og muligheter. Frihet kan bli til plikt versus frihet kan reduseres til rendyrket begjær og egoisme.

Dagens unge

identifisere seg med foreldrenes oppdragelsesstil.

Den avtradisjoniserte ungdomsgenerasjonen utvikler ikke lenger i første rekke sin identitet gjennom konfrontasjoner og ved å distansere seg maksimalt fra sine foreldre. Dagens ungdom tilkjenner seg med overveldende flertall at de kan identifisere seg med foreldrenes oppdragelsesstil.

Det «tradisjonelle» lar seg igjen sitere, dels fordi det på nytt er blitt interessant, dels fordi det på grunn av sin uvanlighet simpelthen virker eksotisk.

Nå er det elevene som stadig oftere oppfordrer læreren til å kle seg pent til avslutningsfesten (Ibid:86)

Sosialisering & Populærkultur

Venner og populærkultur får økt betydning som leverandør av identitets bekreftelse.

Dagens unge

er ikke lenger i opposisjon til tradisjonen

Dermed kunne man si at det skjer en overgang fra et normregulert til et preferansebasert hverdagsmønster. De kognitive og motivbaserte mulighetene til å ta avstand fra konvensjonene og skikk og bruk står i prinsippet åpne for enhver.

For individet representerer dette avgjort en utvidelse av spillerommet og en liberaliseringsgevinst. Og det er - især for ungdommen - en byggestein for post-avtradisjoniseringens fremvoksende erfaringskontekst.

Det tidligere fiendebildet «tradisjonen, forsvinner dermed i økende grad, og sett med de unges øyne kan en antitradisjonalistisk holdning følgelig ikke begrunnes (ibid).

Once upon a time rock stars could be relied upon to destroy hotel rooms. These days they care more about nice curtains and good parking.

Frihet x 2

(opprør mot den sosialdemokratiske orden).

Frihet 1968

Individuell frihet opp mot den autoritære og teknokratiske stat. Opprør mot den borgelige kulturs konformitet, og mot materialisme, karrierejaget og mot kjernefamilien

Frihet 1981

Individuell frihet via markedet
Fra passiviserte og ufrie klienter til frie og aktive kunder

HEGEL

Det moderne og retten til særegenhet og subjektiv frihet

"Subjektets rett til særegenhet, til selvvirkeliggjøring, eller, hvilket er det samme, retten til subjektiv frihet, utgjør vende- og omdreiningspunktet i overgangen til den moderne verden" (G. W. F. Hegel, Grundlinien der Philosophie des Rechts. Frankfurt am Main: Suhrkamp 1970 [1821], 124)

Georg Wilhelm Friedrich Hegel 1770-1831

Denne retten, som Hegel også kaller «retten til subjektiv frihet», er således en rett til å realisere seg selv som individ, og ikke bare utfylle en predestinert rolle i et bestemt samfunnsfellesskap (Jakobsen Jonas 2009 Agora 4. 2009:12)

Honneth betrakter gjennomgående Hegels bidrag som en samtidsdiagnose som hevder at sosiale patologier under moderne betingelser er et resultat av at «man gir ufullstendige frihetsforestillinger absolutt verdi». Absolutteringen av det Honneth kaller «**den romantiske individualismen**» resulterer i en frihet til å definere sin egen identitet som fører til det Hegel kalte «**lidelse under ubestemthet**».61 Symptomet på slik lidelse er «**trøttheten over å være seg selv**» (Vetlesen 2011:51)

Radikal individualisme & Frihet

Fleksibilitet, Frihet og verdighet (Aakvaag)

Valg av venner, ektefelle, religion osv er mitt eget.

Frihet til å velge forpliktelse versus selvrealisering.

Exit frihet (eks retten og friheten til skilsmisse).

Frihet vil alltid ha begrensninger (frihet til å velge tunge forpliktelser jmf. Hegel)

Frihetsslave = redusert frihet

Selvrealisering i eller utenfor fellesskapet?

Frihet er mye verdt når du har lite av det, mindre når du har mye! Vi er ikke blitt mer lykkelig i Norge de siste 30 årene.

Intimitet

Alt privatiseres.

Tro

Politikk

Kunst

Makt

Verdier

Forbruk/konsum/Stil

Den offentlige borgerrollen

Det private offentliggjøres og er synonymt med autenticitet

Individualisme i dag?

Individualisme eller egoisme?

Den nye fellesegoismen:

(Dufour 08).

Produksjon av blinde egoer som ikke merker at de er kommet under kontroll av forbrukerflokkene?

Det terapeutiske samfunn og begjærøkonomien.

Markedsføring av egoisme gjennom
markedet

Markedsføring av individualisme gjennom
terapi

Terapien sender individet tilbake som
forbedret konsument i søken etter ny
identitet og mening

Filosofisk terapi jmfr: Honneth:

Handler om å frigjøre seg fra feil forestillinger eller misvisende filosofiske bilder (Hegel). Det er for Honneth de individualistiske forestillingene om frihet som er slike misvisende filosofiske bilder som holder oss fanget. For å avsløre det feilaktige i framstillingen må det til et perspektivskifte. Gjennom dette perspektivskiftet åpner det seg en utvidet horisont der vi kan se nye oppfatninger i praktisk bruk (Ims.M 2011, Øhra 1998)

Nyliberalisme og konsumerisme

Presset på det kollektive subjektet øker

Nyliberalismen er rotfestet i begjæret

Problemet med identitet og belastningen med å skulle være selvfundert (å finne seg selv i seg selv) kan føre til identitetshavari og lav selvfølelse (Ibid,Madsen 2011 og 2010).

Ehrenberg

Forbrukeridentitet

Fra Gud til Gucci
Gloria in exilensis ego
Ære være Meg selv i det høyeste

Depresjon som senmodernitetens arketypiske lidelse

Vi må bruke oss selv for å bli oss selv

Depresjon oppstår mellom påbudet om selvrealisering og identitetshavariet i og måtte dra seg selv opp etter håret (Ibid).

Vi kan ikke bruke oss selv for å bli oss selv (Dufour).

Depresjon er derfor ingen sykdom men en tilstand frembrakt av et totalitært samfunnssystem som sammenstiller egoisme med frihet og originalitet.

Sosial patologi

Helt siden den Franske Revolusjon er det blitt skapt et nytt og annet individ, et individ som har fokus på seg selv og samfunnet, fordrer konstant selvutvikling og realisering, som igjen får individet til å føle seg utilstrekkelig. Individet makter ofte ikke å leve opp til samfunnets idealer og normer for det "perfekte" selv, og derfor oppstår det psykiske spenninger og symptomer (Alain Ehrenberg 2010 og Axel Honneth 2005)

Depresjon som senmodernitetens arketypiske lidelse

I det avtradisjonaliserte/autoiritetsfrie samfunnet blir individet den fremste og eneste autoriteten man lytter til.

Lykkes du innenfor denne friheten er det fint, mislykkes du har du ingen andre å skylde på enn deg selv

Det postmoderne subjekt kjennetegnes av en ekstrem omnipotens når det lykkes og en fullstendig impotens når det mislykkes (Madsen 2011).

Markedsføring av egoisme gjennom markedet

Hva skal vi gjøre etter orgien?

Det senmoderne menneske har frigjort seg fra tradisjonens lenker
Men har lagt seg under en ny subjektivitetsdiskurs og konsumer makt og således iført seg nye lenker?

**“EVERYONE
SMILES WITH
THAT INVISIBLE
GUN TO THEIR
HEAD.”**

The end

Kilder:

- Aakvaag Gunnar C. 2013: Frihet; et essay om å leve sitt eget liv. Universitetsforlaget
- Aakvaag Gunnar.C: 2008. Moderne Sosiologisk Teori. Abstrakt Forlag
- Arendt, Hannah 1961: The Crisis in Education. In: Between Past And Future. Eight Exercises in Political Thought. The Viking Press. New York
- Bauman,Z. 2006. Flytende Modernitet. Erasmus.
- Dufour, Danny-Robert 2008: The Art of Shrinking Heads: The New Servitude of the Liberated in the Era of Total Capitalism. Polity Press.
- Dufour, Danny-Robert 2008: Den nye fellesegoismen. LE MONDE diplomatique. 01.02.08.
- Ehrenberg Alain 2010: Det udmattede selv – Depression og samfund. Informations Forlag
- Forås, Per Bjørn & Vetlesen, Arne Johan 2012: Angsten for Oppdragelse. Et samfunnsetisk perspektiv på dannelsen. Universitetsforlaget
- Giddens, Anthony 1991: Modernity and Self-Identity. Self and Society in Late Modern Age.Cambridge: Polity Press
- Giddens, Anthony. 1996: Modernitet og selvidentitet. København: Hans Reitzels Forlag. København
- Giddens, Anthony. 2003: Intimitetens forandring. Hans Reitzels Forlag. København
- Hankiss, E. 2006: The Toothpaste of Immortality. Self-Construction in the Consumer Age. Woodrow Wilson Center Press. Washington. D.C. Hammershøj, L.G.
2004. Nye patologier i selvdannelsens tidsalder. I Sosiologi I dag. 3/2004. Årgang 34. Novus Forlag.
- Honneth, Axel 2008: Kamp om anerkjennelse. Pax.
- Honneth, Axel. 2005: «Organiseret selvrealisering – individualismens paradokser», i Rasmus Willig og Marie Østergaard (red.), Sociale patologier. København: Hans ReitzelsForlag 2005
- Madsen. Ole Jacob 2011: Nyliberalismens sosialpsykologi. Danny-Robert Dufours kritikk av nyliberalismen. I AGORA nr 1, 2011.
- Madsen. Ole Jacob 2010: Den terapeutiske kultur. Universitetsforlaget
- Nilsen, R.Å. 2007. Før var alt fast, Nå er alt flytende: En kritikk av Zygmunt Baumanns samtidsdiagnose. I Sosiologisk Tidsskrift VOL. 15,3-27. universitetsforlaget.
- Prieur, Annick (2002): Frihet til å forme seg selv? En diskusjon av konstruktivistiske perspektiver på identitet, etnisitet og kjønn. Kontur: 5–12.
- Prieur, A. 2002. Sosiologi og Raseri. I sosiologi i Dag Årgang 32. 1-2. Novus Forlag.
- Rolnes, K. 2007. Når ting blir tegn: En semiotisk tilnærming til smak og livsstil. I: Scheldrup og Knudsen: Forbrukersosiologi. Makt, tegn og mening i forbrukersamfunnet. Cappelen Akademisk Forlag.
- Sennet.R. 1994. Intimitetstyranniet. Cappelen Upopulære Skrifter.
- Slagstad,R. Korsgaard,O. Løvlie,L. (red.) 2000. Dannelsens forvandlinger. Pax.
- Tranøy, Bent Sofus 2006: Markedets makt over sinnene. Aschehoug.
- Ziehe. T. 2011: "Post-avtrtadisjonalisering" Betrakninger rundt den endrede stemningsleiet som preger dagens ungdom. I Kvernbekk.T. (Red) Humaniorastudier i pedagogikk. Pedagogisk filosofi og historie. Abstrakt Forlag.
- Øhra, Mattias 1998: "Ekte barndom". Barndomsforståelse - et perspektivskifte. I Bugge & Gjems: Time Out. Bilder fra nye pedagogiske landskap . Fagbokforlaget

IDENTITET

RADIKAL INDIVIDUALISME OG
SELVREALISERING

MATTIAS ØHRA